

TALLER.....▶ D'ECOSISTEMES

◀.....▶

Manual per **dinamitzar** un espai de treball col·lectiu
amb l'objectiu d'**impulsar** i **consolidar** ecosistemes
educatius locals.

Introducció

Per avançar en la garantia d'oportunitats educatives per a tothom, es necessita un ecosistema educatiu orientat a l'equitat i a la millora de la qualitat. L'àmbit local es presenta com el context òptim per al desenvolupament de polítiques i projectes que impulsin una transformació educativa que connecti centres escolars, instituts, famílies, entitats, serveis públics i, en general, els diferents actius de la comunitat.

Per assolir aquest objectiu, resulta fonamental establir un **ecosistema educatiu** basat en el coneixement compartit, sustentat en aliances i consensos estables. Això requereix la creació d'aliances sòlides entre centres educatius, entitats, administracions locals i la resta d'agents educatius, afavorint un diàleg constant.

Aquest manual aporta els recursos i la metodologia per dinamitzar un taller orientat a impulsar i consolidar ecosistemes educatius locals.

Objectius del taller:

- ▶ Apoderar agents locals i professionals de l'àmbit educatiu per tal de fomentar la creació i enfortiment d'ecosistemes educatius locals.
- ▶ Generar una xarxa d'agents interconnectats que treballin conjuntament per millorar l'equitat i la qualitat educativa.
- ▶ Incentivar oportunitats educatives amb recursos, propostes, generació de consens i la promoció de col·laboracions.

Taller adreçat a:

- ▶ Polítics o tècnics d'Educació, Infància, Joventut, Cultura, Esports, Participació o Serveis Socials de l'administració local.
- ▶ Responsables de centres educatius, associacions de famílies o entitats organitzadores d'activitats educatives en el temps lliure.
- ▶ Persones compromeses que pensen que al seu municipi o comarca, la participació en activitats educatives extraescolars està segregada per classes socials o per barris.
- ▶ Persones compromeses que creuen que calen més polítiques públiques per regular i garantir l'accés i la qualitat de les activitats educatives extraescolars.
- ▶ Agents educatius que veuen la necessitat de treballar més col·laborativament per donar resposta als reptes educatius d'avui en dia.

Qui pot dinamitzar el taller?

Qualsevol persona que formi part de l'ecosistema educatiu local que tingui bones capacitats comunicatives.

Quina durada té?

90-120 minuts. La durada és orientativa i dependrà del nivell d'aprofundiment que es doni a cada fase.

Què necessito?

- ▶ Targetes d'agents (5-8 per grup) - Mida A6
- ▶ Fulls de punts de vista (2 per grup) - Mida A3
- ▶ Paper d'embalar (1 per grup) - Mida 1 m x 2 m
- ▶ Fulls blancs (1 per grup) - Mida A4
- ▶ Post-its de colors
- ▶ Retoladors, bolígrafs, cinta adhesiva i cola de barra

Quants participants es recomana?

- Mínim: 5 persones (1 grup)
- Màxim: 25 persones (5 grups)

Pas a pas: Com dinamitzo el taller?

El taller està estructurat en **5 fases**, cadascuna amb un objectiu específic i un material que esdevé un suport físic per treballar-hi

Fase	Objectius específics	Material
0	Familiaritzar-se amb el concepte d'ecosistemes educatius 360 i les formes de col·laboració i interacció dels agents per part de la persona dinamitzadora i preparació del taller.	Guia d'ecosistemes
1	Identificar els agents del territori i els incentius i impediments per a la seva participació en l'ecosistema local.	Targetes d'agents
2	Reflexionar sobre la percepció dels agents i el seu rol dins de l'ecosistema	Full de punts de vista
3	Mapejar i visualitzar la xarxa d'agents i la seva relació amb l'ecosistema educatiu	Paper d'embalar, i les targetes d'agents (fase 1)
4	Identificar i valorar el grau d'assoliment dels processos per millorar els ecosistemes educatius i generar propostes d'accions.	Cartes d'accions i post-its de colors

Materials
descarregables

Fase 0

Preparació (10')

Objectiu:

Familiaritzar-se amb el concepte d'ecosistemes educatius 360 i les formes de col·laboració i interacció dels agents.

Material:

Guia CONSOLIDEM ELS ECOSISTEMES EDUCATIUS 360. Més col·laboració per a una major equitat.

Desenvolupament:

- 1** (Opcional però recomanat). Llegir la guia *CONSOLIDEM ELS ECOSISTEMES EDUCATIUS 360. Més col·laboració per a una major equitat*. Disponible **en línia**.
- 2** El dinamitzador prepara el material necessari.
- 3** El dinamitzador llegeix el manual del taller prestant especial atenció als apartats “Resultats esperats” de cada fase.

Fase 1

Identificació d'Agents (15')

Objectiu:

Identificar els agents del territori i els incentius i impediments per a la seva participació en l'ecosistema local.

Material:

Targetes d'agents (5 per grup). Cada targeta té tres apartats:

- Nom de l'agent: nom de la institució, entitat, centre educatiu o equipament que forma part de l'ecosistema local del territori.
- Incentius: factors que afavoreixen o poden afavorir que aquest agent participi de forma activa a l'ecosistema educatiu local. Per exemple: el suport institucional, l'impuls econòmic o la participació comunitària.
- Impediments: barreres que dificulten o poden dificultar que aquest agent participi de forma activa a l'ecosistema educatiu local. Per exemple: la manca de finançament, els conflictes d'interessos o la càrrega burocràtica.

Desenvolupament:

- 1- Es formen grups de 4-5 persones.**
- 2- Cada grup rep 5 targetes d'agents i en cadascuna apunta un agent del seu ecosistema:** El taller està plantejat per a realitzar-se amb els agents reals del territori.
- 3- Es completen les targetes identificant incentius i impediments per a cada agent.** Es demana als grups que omplin els requadres de les targetes amb el nom de l'agent, els incentius i els impediments que poden sorgir a l'hora de participar de l'ecosistema local. (5')

4- Reflexió col·lectiva sobre el paper de cada agent en la xarxa educativa: un cop escrits els incentius i impediments, tots els grups reflexionen conjuntament sobre el que ha recollit cadascú (10'). Per tal de facilitar el debat, el dinamitzador pot llençar preguntes. A tall d'exemples, algunes preguntes disparadores poden ser:

- ▶ *Em podeu dir un incentiu i la relació que té amb l'agent? I un impediment?*
- ▶ *Algú ha identificat un mateix incentiu per a diferents agents? Per què creieu que passa això?*
- ▶ *Algú ha identificat com a impediment una cosa que un altre hagi identificat com a incentiu? I viceversa?*
- ▶ *Els impediments identificats són individuals de cada agent o són problemes estructurals comuns a tot el territori?*

5- Cada grup es guarda les targetes d'agents omplertes a l'espera de començar la següent fase.

Resultats esperats de la Fase 1: identificar els agents implicats a l'ecosistema local i generar una conversa sobre els incentius i impediments que cada agent té per participar en l'ecosistema educatiu local, reflexionant col·lectivament.

Fase 2

Punts de Vista (20')

Objectiu:

Reflexionar sobre la percepció dels agents i el seu rol dins de l'ecosistema.

Material:

Full de punts de vista (2 per grup). Cada full consta de sis preguntes que s'han de respondre **posant-se en el lloc de l'agent** escollit.

Per exemple: des del punt de vista d'un centre educatiu (*escola o institut*):

- ▶ Em motiva perquè... *Volem oferir més oportunitats educatives als nostres alumnes i establir vincles amb altres entitats del territori.*
- ▶ Quins resultats o beneficis m'aporta? *Més activitats educatives complementàries, suport per a estudiants amb dificultats i una millor connexió amb la comunitat.*
- ▶ Quins desafiaments o preocupacions tindrè per participar-hi? *La manca de temps del professorat, la necessitat de coordinació amb molts agents diferents i possibles dificultats burocràtiques.*
- ▶ Quines oportunitats i avantatges hi veig? *Ampliar l'oferta i les oportunitats educatives, implicar més les famílies i accedir a més recursos externs.*
- ▶ Em pregunto... *Com podem assegurar que totes les famílies hi participin?*
- ▶ Crec que necessitaré... *Suport institucional, eines de coordinació i espais per compartir experiències amb altres centres*

Desenvolupament:

- 1- Es reparteixen dos fulls de vista per grup.**
- 2- Cada grup tria 2 agents dels 5 que havien treballat en la fase anterior:** Per al triatge, es recomana que els agents siguin de tipologies diferents: titularitat pública i privada, educació formal i no formal, reglada i no reglada, etc.
- 3- Cada grup completa els dos fulls responant les preguntes:** per a respondre-les, els membres del grup han de posar-se en el lloc de l'agent. **(10')**
- 4- Discussió col·lectiva sobre els diferents punts de vista:** un cop omplerts els fulls tots els participants reflexionen conjuntament sobre el que ha recollit cada grup **(10')**

Per tal de facilitar el debat, el dinamitzador pot llençar preguntes. A tall d'exemples, algunes preguntes disparadores poden ser:

- ▶ *Hi ha hagut dificultats a l'hora de respondre alguna pregunta del full? Per què creieu que ha passat?*
- ▶ *A algú li ha costat trobar oportunitats o avantatges? I desafiaments o preocupacions?*
- ▶ *Algú em pot donar exemples d'oportunitats i desafiaments?*
- ▶ *S'han repetit entre els diferents grups?*

Resultats esperats de la Fase 2: Aquesta dinàmica fa que els membres del grup es posin en la posició d'agents del territori als que se'ls convida a formar part de l'ecosistema local. És important empènyer als assistents a reproduir aquesta tasca amb els agents dels seus territoris. Això millorarà la qualitat de la connexió dins la xarxa i permetrà ajustar expectatives, tant dels promotors d'aquest ecosistema local com dels agents convidats a formar-ne part.

Aspectes a tenir en compte:

Fer una valoració sobre el temps disponible i valorar fer un únic agent (es recomanen 5 minuts per agent).

Fase 3

Mapa d'Incentius i Impediments (20')

Objectiu:

Visualitzar la xarxa d'agents i la seva relació amb l'ecosistema educatiu

Material:

Paper d'embalar, retoladors de colors i les **targetes d'agents**.

Desenvolupament:

1- Cada grup recupera les 5 targetes d'agents (fase 1).

2- Cada grup dibuixa el seu ecosistema educatiu en un paper d'embalar (o un full A3 si no es disposa de paper d'embalar): (5')

a) Es comença col·locant una targeta d'agent al centre que servirà com a referent per a representar la distància entre la resta d'agents. Pot ser l'ajuntament, el centre educatiu o qualsevol agent que tingui un pes destacat en l'ecosistema educatiu local.

b) En funció de la intensitat de les interaccions que es donen entre agents, es col·locaran més a prop o més lluny del centre i entre ells crearan un mapa visual de les relacions

3- Identificar incentius i impediments associats a cada agent: un cop visualitzada al mapa la distància a la qual es troben els agents, s'escriu al costat de cada agent situat el mapa els incentius (amb color verd) i impediments (amb color vermell) detectats per participar de l'ecosistema. Es pot començar buidant la informació recollida als fulls de punt de vista i continuar amb la resta d'agents fent el mateix exercici.(5')

4- Es discuteix col·lectivament sobre estratègies per superar els impediments tractant de posar de manifest les diferències en la representació que ha fet cada grup i preguntar directament als grups quins aspectes comuns han trobat entre agents. (10') Per tal de facilitar el debat, el dinamitzador pot llençar preguntes. A tall d'exemples, algunes preguntes disparadores poden ser:

- ▶ *Quines accions concretes podrien impulsar-se per reforçar els incentius?*
- ▶ *Un cop s'ha generat el mapa de l'ecosistema, els impediments identificats són individuals de cada agent o són problemes estructurals comuns a tot el territori?*
- ▶ *Com es podria fomentar més participació dels agents que es troben més allunyats en la xarxa educativa?*
- ▶ *Algú pot posar un exemple d'una iniciativa real que hagi aconseguit superar un impediment?*

Resultats esperats de la Fase 3: Identificar la proximitat dels agents del territori mitjançant les interaccions que es donen entre ells per a dibuixar l'ecosistema educatiu local, identificar els impediments que fan que participin menys de l'ecosistema educatiu i reflexionar col·lectivament sobre la detecció de necessitats i accions a desenvolupar per a trobar situacions entre agents similars o que es poden donar resposta els uns als altres.

Fase 4

Avaluació de processos (40')

Objectiu:

Identificar i valorar el grau d'assoliment dels processos per millorar els ecosistemes educatius i generar propostes d'accions.

Material:

Una **baralla de 20 cartes d'accions** per grup i post-its de colors. Cada carta representa un procés clau (cara), com la detecció de necessitats, l'accessibilitat, la col·laboració o l'avaluació, i inclou indicadors (dors) per valorar-ne el grau d'assoliment. A través del joc, els participants poden identificar fortaleeses i debilitats del seu territori, fomentar el debat i definir accions concretes per promoure un ecosistema més connectat amb la comunitat.

Desenvolupament:

- 1- Cada grup rep una baralla de 20 cartes:** Cada carta té, per una banda, el nom del procés i, per l'altra, un indicador. Són 20 cartes de 10 processos que consten de dos incentius per procés.
- 2- Explicació, identificació i classificació dels indicadors:** Dins del grup, es llegeix la part del davant de cada carta (Procés). Després es gira i s'explica l'indicador del darrere. Es reflexiona dins del grup sobre el nivell d'assoliment (molt, bastant, poc, gens) de l'indicador explicat i es classifiquen les cartes fent quatre muntions agrupant les cartes segons nivell assolit a l'ecosistema educatiu local: Molt, Bastant, Poc, Gens. (10')
- 3- Es col·loquen les cartes de nivells alts (molt i bastant) al mapa** identificant les bones relacions i pràctiques que es donen a l'ecosistema. Les cartes es col·locaran al costat dels agents que participen en l'assoliment d'aquest indicador. (No cal col·locar les 20 cartes). (5')

4- Amb les cartes agrupades als nivells baixos (poc i gens) es reflexiona en grup sobre accions per millorar aquests aspectes menys desenvolupats. (5')

5- A partir dels indicadors menys desenvolupats, es pensen accions concretes per enfortir l'ecosistema educatiu basades en la realitat del territori. S'apunta cada acció en un post-it i es col·loquen al costat dels agents sobre els quals impactaran les accions. (10')

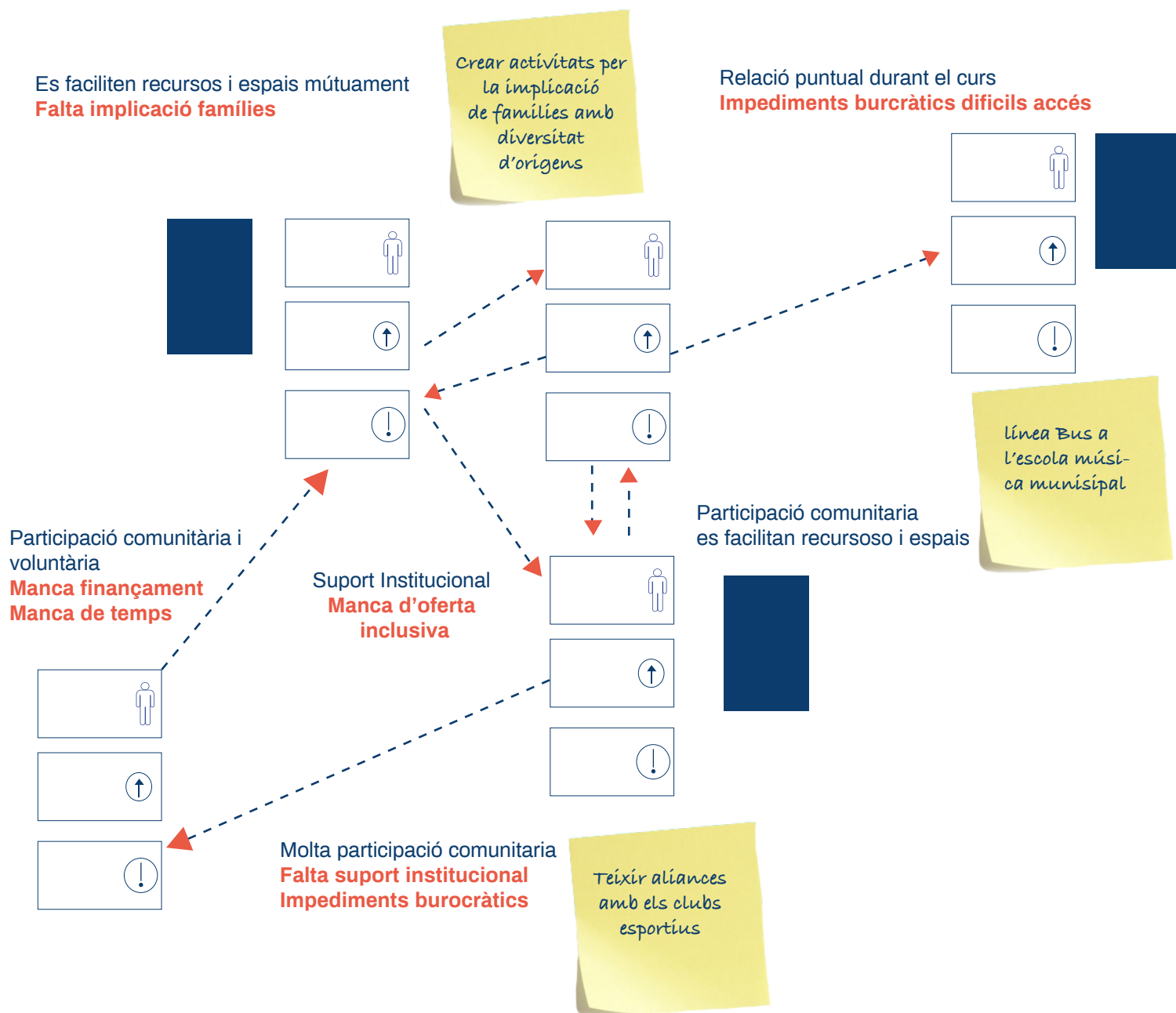
6- Es torna a compartir col·lectivament com ha quedat el mapa definitiu. (10')

Aspectes a tenir en compte:

En cas de faltar temps, la dinàmica pot fer-se amb 10 cartes (una de cada procés) en comptes de 20.

Resultats esperats de la Fase 4: Analitzar les fortaleeses i debilitats de l'ecosistema educatiu local, visualitzant en un mapa els processos desenvolupats i els que requereixen millores. A través del debat col·lectiu, definir accions concretes i assignar responsabilitats impulsant aquestes millores amb tasques específiques.

Resultat final

EDUCACIÓ
360
A TEMPS COMPLET